

Suomen Ammattiin opiskelevien Liitto - SAKKI ry

Asiantuntijalausunto sivistysvaliokunnalle
koulutusta koskevia etuuksia koskien
27.10.2023

Suvituuli Lundmark

Edunvalvonnan asiantuntija

suvituuli.lundmark@sakkiry.fi

+358 44 776 6048

SAKKI

Yleiset huomiot

Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto - SAKKI ry suhtautuu Petteri Orpon hallituksen esitykseen kriittisesti.

- Opintolainan pitkäaikaisvaikutuksia ei ole juurikaan tarkasteltu. Olemme huolissamme tilanteesta, jossa alaikäiset oppivelvolliset voivat joutua turvautumaan opintolainaan.
- Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto - SAKKI ry vastustaa jyrkästi esitystä lainapainotteisuuden lisäämisestä. Opintotuen tarkoitus on mahdollistaa ensisijaisesti täysipäiväinen opiskelu.

Yleiset huomiot

- SAKKI näkee, että opintolainan nostamiseen kannustava opintotukijärjestelmä lisää taloudellista eriarvoisuutta opiskelijoiden välille.
 - Opintolainan suuri määrä heikentää mahdollisuutta kerryttää varallisuutta. Joko suoraan lainan takaisinmaksussa tai sitten niin, ettei velallinen pysty saamaan niin paljon lainaa ensiasuntoon kuin tarvittaisiin.
 - Suuri opintolainataakka tietää korkeampaa kuukausittaista menoerää lainan takaisinmaksun alettua, mikä huomioidaan asuntolainaa haettaessa.
 - Tämä ja muut opintotuen lainapainotteisuuden mahdolliset negatiiviset vaikutukset ovat jääneet mielestämme paitsi arvioimatta, mutta myös täysin ilman huomiota hallituksen esityksessä.
- SAKKI toivoo, että kaikkia esitettyjä toimia opiskelijoiden toimeentuloon tarkasteltaisiin myös kokonaisuutena.

Opintolainan valtiontakauksen määrän korotus

Hallituksen esityksessä ehdotetaan opintolainan valtiontakauksen määrää korotettavaksi 650 eurosta 850 euroon kuukaudessa Suomessa opiskelevalla ja ulkomailla opiskelevalla opiskelijalla 800 eurosta 1 000 euroon kuukaudessa. Alle 18-vuotiaiden valtiontakauksen määrä nousisi 300 eurosta 400 euroon kuukaudessa.

- SAKKI ei kannata esitystä, sillä toisen asteen opintolainat ovat kasvaneet jo nykyisellään räjähdysmäisesti ja työllistyminen pelkästään toisen asteen tutkinnolla on jo nyt yksi keskeisistä huolenaiheistamme.
- SAKKI haluaa nostaa esille myös huolen siitä, että opintolainojen kasvusta huolimatta toisen asteen opiskelijat eivät voi nykyisellään hyödyntää opintolainahyvitystä, vaikka valmistuisivat tavoiteajassa.

Opintovelalliset ja lainamäärät

Koko maa

Aika	Oppilaitosaste	Keskimääräinen laina
2021/2022	- Ammatilliset oppilaitokset	9 867
2020/2021	- Ammatilliset oppilaitokset	9 430
2019/2020	- Ammatilliset oppilaitokset	8 771
2018/2019	- Ammatilliset oppilaitokset	8 092
2017/2018	- Ammatilliset oppilaitokset	6 925
2016/2017	- Ammatilliset oppilaitokset	5 240
2015/2016	- Ammatilliset oppilaitokset	4 982
2014/2015	- Ammatilliset oppilaitokset	4 521
2013/2014	- Ammatilliset oppilaitokset	3 862
2012/2013	- Ammatilliset oppilaitokset	3 830
2011/2012	- Ammatilliset oppilaitokset	3 832
2010/2011	- Ammatilliset oppilaitokset	3 767
2009/2010	- Ammatilliset oppilaitokset	3 648
2008/2009	- Ammatilliset oppilaitokset	3 628
2007/2008	- Ammatilliset oppilaitokset	3 359
2006/2007	- Ammatilliset oppilaitokset	3 361
2005/2006	- Ammatilliset oppilaitokset	3 328

Lähde

Opintolaina

- Opintolainat eivät ole enää nollakorolla ja kun korot nousevat, ongelma iskee kovaa erityisesti niihin opiskelijoihin, joiden tulotaso ei valmistumisenkaan jälkeen ole keskimääräisen vuositulon tasolla.
- Tuleva toimeentulotaso eroaa toisen asteen ammatillisesta koulutuksesta valmistuvilla ja korkeakoulusta valmistuvilla, siksi pidämme erityisen epäoikeudenmukaisena, että jo toisen asteen opiskelijat joutuvat velkaantumaan.
- SAKKI uskoo, että mahdollinen opintolainataakka voi vaikuttaa myös negatiivisesti siihen, miten moni opiskelija haluaa tai pystyy jatkamaan opintoja toisen asteen jälkeen.

Opintolaina

- Kelan tilastojen mukaan tämän vuoden heinäkuun loppuun mennessä Kela oli maksanut pankeille takausvastuun perusteella yhteensä 42 miljoonan euron edestä opintolainoja.
- Lisäksi kulut opintolainan korkoavustukseen ovat kasvussa ja Kela on maksanut niitä viime lukuvuonna liki 1,2 miljoonalla eurolla. Lainoja nostetaan aiempaa enemmän ja moni opiskelija kokee suurena riskinä korkojen nousun inflaation myötä.
- Niukan tulotason ja köyhyyden on myös monissa tutkimuksissa osoitettu olevan yhteydessä heikommaksi koettuun mielenterveyteen.

Elämisen kustannukset

- Takuusäätiön mukaan eläminen maksaa aikuiselle, yksin asuvalle ihmiselle n. 1354-1673 euroa, riippuen asuinpaikkakunnasta.
- Täysi-ikäisen, ammatillisen opiskelijan tuet koostuvat siis opintorahasta (279,38 e/kk), opintolainasta (650 e/kk) ja mahdollisesta asumistuesta (esim. 357,60 e/kk). Tästä muodostuisi tukien nykyisellä tasolla n. 1 286 euron kuukausitulot, eikä laskelma ota huomioon tulevia indeksijäädytyksiä tai asumistuen tiukennuksia.
- Opiskelijoiden taloudellinen tilanne on jo nyt tiukka, arvioimme että tulevien muutosten ja mahdollisen opintolainatakauksen lisäyksen myötä, jäädään vielä takuusäätiön arvioidun elämiskustannuksien summan alapuolelle varsinkin pääkaupunkiseudulla.

Opintotuki

Opintotuen tavoitteena on mahdollistaa täysipäiväinen opiskelu, joten opintotuen tasossa on tarkoitus ottaa huomioon opintotuen ostovoiman heikkeneminen, opintorahaan kohdistuva indeksitarkistusten määräaikainen jäädytys sekä asumistuen uudistuksen vaikutukset opiskelijoiden toimeentuloon. Esityksen tavoitteena on myös ehkäistä toimeentulotuen tarvetta niillä opiskelijoilla, joilla opintotuen nykyinen taso ei riitä turvaamaan opintojen aikaista toimeentuloa.

- SAKKI ei näe, että näihin esityksessä mainittuihin tavoitteisiin päästään pelkästään opintolainaa korottamalla. Opintotukijärjestelmä ei ota huomioon esim. terveydenhuoltoon liittyviä kustannuksia kuten terapiaa tai lääkekuluja.
- Jo vuonna 2022 Amisbarometrin mukaan 15 % ammatillisen toisen asteen opiskelijoista oli maininnut heikon rahatilanteen syyksi, että opinnot ovat hidastuneet. Amisbarometrissa 10 % oli vastannut, että työssäkäynti on hidastanut opintojen edistymistä.

Oppivelvolliset ja huoltajakorotus

- SAKKI toivoo, että kaikkien leikkausten ja opintolainataakan kasvun yhteisvaikutusta opiskelijoihin ja erityisesti oppivelvollisiin opiskelijoihin arvioidaan tarkasti.
- Lapsiperheiden tukitoimet kohdistuvat paljolti perheisiin, joissa on pieniä lapsia, mutta arvioimme, että oppivelvollisienkin perheissä olisi tarve toimeentulon tukitoimille, jotta jokainen pääsee koulutuksen piiriin.

Oppivelvolliset ja huoltajakorotus

- Hallituksen esityksen mukaan opintorahan huoltajakorotuksen korottamisen tavoitteena on vahvistaa lasta huoltavien opiskelijoiden taloudellisia edellytyksiä päätoimiseen opiskeluun.*
- SAKKI arvostaa mahdollisia panostuksia opintorahan huoltajakorotukseen. Korotus on kuitenkin määrältään pieni ja olemme huolissamme sen riittävydestä sekä heikon toimeentulon vaikutuksista opiskelijaperheiden lasten hyvinvointiin.

Muiden kuin korkeakouluopiskelijoiden opintolainojen lukukausikohtaisten nostokertojen määrän nostaminen

Esityksessä muiden kuin korkeakouluopiskelijoiden opintolainojen nostokertojen määrän lisäämisen tavoitteena on turvata nuorimpien opiskelijoiden opintolainan riittävyys paremmin koko lukukauden ajalle. Lisäksi tavoitteena on ehkäistä opintolainan väärinkäytöksiä ja toisen asteen opiskelijoiden tarpeetonta velkaantumista.

- SAKKI suhtautuu avoimin mielin tähän ehdotukseen. On kuitenkin huomattava, että ammatillisen toisen asteen opiskelijoissa on myös paljon aikuisia, joiden elämäntilanteet eroavat oppivelvollisten opiskelijoiden tilanteista huomattavasti.
 - Ehdotamme, että nostokertojen lisääminen koskisi erityisesti alaikäisiä ja että muutoksista huolimatta järjestelmään luodaan joustoa, jos opintolainalle on tarvetta esim. takuuvuokran, terapian tai muiden välttämättömien menojen vuoksi. Turvaamalla riittävä toimeentulo opiskelijoille vältetään myös ylimääräinen toimeentulotuen käyttö.

Kiitos!